

SISÄLTÖ

Johdanto.....	2
Mikä on Torinon käärinliina?	4
Keskiaikainen väärennös?	5
Käärinliinan kuva – negatiivi?.....	5
Miten kuva on voinut syntyä kankaalle?	6
Käärinliinan tutkimus	7
Käärinliinan mies.....	8
Pitkä tie ristille.....	8
Tuskallinen kuolema ristillä	10
Ristiltä hautaan	11
Käärinliinan historia	12
Tunnettu historia.....	13
Oliko käärinliinaa olemassa ennen 1300-lukua?	13
Käärinliinan merkityshistoria	14
Vuodet 30-1898	14
Vuodet 1898-2005	15
Torinon käärinliina – Jeesus Nasaretilaisen aito käärinliina?	15
Puolesta ja vastaan.....	16
Lähde- ja kirjallisuusluettelo	17
Kirjallisuus.....	17
Liitteet.....	18
Liite 1: Kuva Torinon käärinliinasta.....	18
Liite 2: Torinon käärinliinan alaosa ja yläosa negatiivina.....	19
Liite 3: Torinon käärinliinan miehen kasvokuvat positiivina ja negatiivina	20

Johdanto

”En usko. Jos en itse näe naulanjälkiä hänen käsissään ja pistä sormeani niihin ja jos en pistä kättäni hänen kylkeensä, minä en usko.” Näin toteaa Tuomas eli Didymos Johanneksen evankeliumissa (20:25). ”Epäilevä Tuomas” halusi evankeliumin mukaan konkreettisia, näkyviä todisteita uskolleen. Tuomas oli näin ollen tunnetun kirkkohistorian eräs ensimmäisistä epäilijöistä, mutta hän ei ollut jäävä yksin. Osa kristityistä on jo alkuseurakunnasta alkaen hakenut vahvistusta uskolleen. Tästä tarpeesta todistaa mm. reliikkien asema kautta koko kristikunnan historian. Reliikkien merkitys on korostunut erityisesti katolisessa kirkossa. Katolinen kirkko määrittelee reliikin siten, että reliikki on kuolleen pyhän henkilön ruumis tai hänen ruumiinosansa. Reliikki voi myös olla esine, joka oli kosketuksissa pyhän henkilön kanssa tämän eläessä.¹

Nykyään reliikkejä tunnetaan melko paljon, mutta kristinuskon keskushenkilöstä, Jeesus Nasaretilaisesta, ei aitoina pidettyjä reliikkejä juuri tunneta. Torinon käärinliinan lisäksi Jeesukseen liittyviä mahdollisesti aitoina pidettyjä reliikkejä ovat Oviedon hikiliina ja Manopellon huntu. Näistä reliikeistä Torinon käärinliina on tunnetuin – ja samalla kiistellyin. Mikäli reliikkejä voitaisiin laittaa jonkinlaiseen arvojärjestykseen, niin Jeesukseen liittyvät reliikit sijoittuisivat – hänen keskeisen asemansa vuoksi – varmasti tällaisen arvojärjestyksen kärkipäähän. Torinon käärinliina on näin ollen ollut, ja on edelleen, tarkan tutkimuksen alla, sillä se on ehdottomasti kuuluisin Jeesukseen liittyvä reliikki. Samalla käärinliina jakaa voimakkaasti mielipiteitä: toiset ovat vakuuttuneita sen aitoudesta kun taas toiset ovat vakuuttuneita sen olevan väärennös.

Kun asiaan perehtyy niin huomaa, että myös itse on vaikea pysytellä täysin puolueettomana. Käärinliina tosiaan jakaa mielipiteitä. Torinon käärinliinan tekee ainutlaatuiseksi se, että siihen on piirtynyt ristiinnaulitun miehen kuva sekä etu- että takapuolelta. Toista vastaavanlaista liinaa ei tunneta. Tämän lisäksi kyseessä ei ole kenen tahansa ristiinnaulitun kuva, vaan kuvan väitetään olevan itse Jeesus Nasaretilaisen kuva. Kun vielä huomioidaan, että evankeliumitekstit eivät sanallakaan kuvaile Jeesuksen ulkonäköä, alkaa hahmottua kuinka suuresta asiasta on kyse: kyseessä voi olla ainoa tunnettu kuva maailman suurimman uskonnon

¹ NCE 2003, 50.

keskeisimmästä henkilöstä! Näin ollen Torinon käärinliina eroaa ainutlaatuisella tavalla oikeastaan kaikista muista tunnetuista reliikeistä.

Tarkkasilmäinen lukija lienee jo huomannut sen sivuuttamattoman seikan, että Torinon käärinliina ei itse asiassa täytä katolisen kirkon määritelmää reliikistä: se ei ole kuolleen pyhän henkilön ruumis tai sen osa eikä liioin esine, joka on ollut kosketuksissa pyhän henkilön kanssa tämän *eläessä*. Käärinliina on hautavaate eli vaatekappale, jonka sisään kuolleen ruumis laitettiin haudassa. Tässäkin suhteessa käärinliina osoittautuu ainutlaatuiseksi ”reliikiksi”. Tässä esseessä kuitenkin rinnastan käärinliinan suoraan reliikkiin, koska käytännössä Torinon käärinliina on reliikin asemassa, sillä osa tutkijoista pitää sitä aitona jäänteinä pyhästä henkilöstä. Lisäksi, kuten myöhemmin tulemme huomaamaan, käärinliinaa on kohdeltu kuten reliikkiä.

Toinen tärkeä määritelmä koskee sitä merkityssisältöä, joka Torinon käärinliinalle tässä esseessä annetaan. Tutkijat ovat pitkälti yhtä mieltä siitä, että Torinon käärinliina on joko aito Jeesuksen käärinliina tai sitten hyvin tehty väärennös.² Sitä ei siis pidetä jonkun toisen ristiinnaulitun henkilön käärinliinana. Kuitenkin, yksinkertaisuuden vuoksi, tulen liittämään – niiltä osin kuin tarpeellista – Jeesuksen ja käärinliinan yhteen. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että näiden sanojen yhteen liittämiseen sisältyisi automaattisesti jonkinlainen arvolataus, sillä tämän esseen tarkoitus ei ole puolustaa käärinliinan aitoutta tai korostaa sen olevan väärennös. Termit liitetään yhteen puhtaasti käytännöllisistä syistä, sillä muuten pitkin tekstiä jouduttaisiin toistamaan aina käärinliinaa käsiteltäessä sekä sen aitoutta tukeva näkökanta että käärinliinaa väärennökseenä pitävä näkökanta. Uskon, että tämä käytäntö palvelee myös lukijaa.

Esseen päätarkoituksena on avata lukijalle ovi Torinon käärinliinan kiehtovaan maailmaan. Aihe on hyvin laaja, sillä se on synnyttänyt jo oman tutkimushaaran, *sindonologian*. Nykyään pelkästään Torinon käärinliinaa koskevia tai sitä sivuavia nettisivustoja on noin 500 000. Aihepiirin rajaus on näin ollen välttämätöntä. Tämän esseen aihepiiri rajataan koskemaan käärinliinasta ja sen sisään kääritystä miehestä saatuja tärkeimpiä tutkimustuloksia. Tarkoituksena on siis selvittää miten käärinliinaa on tutkittu ja esitellä muutamia keskeisimpiä asioita, joita siitä on saatu selville. Lisäksi käydään läpi pääkohdat niistä tuloksista, joita käärinliinan miehestä ja hänen viimeisistä hetkistään on saatu selville. Myös käärinliinan historian pääkohdat käydään lyhyesti läpi ja tältä

pohjalta pyritään hahmottelemaan käärinliinan merkityshistoriaa. Lisäksi esseessä esitellään uusimman tutkimuksen valossa käärinliinan aitoutta puoltavia ja kieltäviä argumentteja sekä todisteita. Esseen näkökulma on siis tutkimuksellinen: tutkimustuloksia peilataan nykyiseen tietoon ajanlaskumme alun tapakulttuurista ja pyritään muodostamaan kokonaiskuvaa siitä, mitä käärinliinan mies on kokenut.

Ainoa tapa luoda käsitystä siitä, millä todennäköisyydellä kyseessä on juuri Jeesuksen käärinliina, on tietenkin selvittää miten hyvin käärinliinan kertoma ”tarina” vastaa Jeesuksen kärsimyshistoriaa. Tämä lienee selvää, mutta samalla olemme ongelmallisessa tilanteessa: ainoat kuvaukset Jeesuksen kärsimyshistoriasta ovat evankeliumeiden kuvaukset tapahtuneesta. Pääosin nykyinen eksegeettinen tutkimus ei pidä evankeliumitekstejä nykyajan standardit täyttävänä historian kuvauksena. Vaikka tiedostan em. ongelman, tulen käyttämään evankeliumitekstejä vertailupohjana, koska kyseessä ovat kuitenkin ainoat tunnetut kuvaukset Jeesuksen kärsimyshistoriasta. Ilman evankeliumeiden kertomuksia vertailu on hyvin vaikeaa, jopa mahdotonta.

Mikä on Torinon käärinliina?

Torinon käärinliina on varsin suuri suorakaiteen muotoinen pellavakangas, jonka mitat ovat 4,346 m kertaa 1,093 m. Se on yhtä kappaletta lukuun ottamatta noin yhdeksän sentin levyistä suikaletta kankaan vasemmassa laidassa. Tämä suikale on liitetty muuhun liinaan yksinkertaisella saumalla.³ Kankaalta erottuu pitkätukkaisen alastoman miehen hahmo edestä ja takaa. Vainaja on asetettu käärinliinalle siten, että liinan toinen puoli on ollut hänen selkensä alla ja toinen puoli on vedetty pään kautta yli kehon etupuolelle aina jalkoihin asti (liite 1). Käärinliinalla näkyvät kolmion muotoiset kappaleet ovat klarissalaisnunnien tekemiä paikkoja, jotka ommeltiin, kun käärinliina vaurioitui vuonna 1532 sattuneen tulipalon yhteydessä.

Käärinliina on valmistettu pellavasta. Kudos muodostaa ns. 3/1 kalanruotokuvion, jossa kukin kude kulkee vuoroittain kolmen loimen ali ja yhden yli.⁴ Kuvio vaihtuu n. 10 cm välein. Kyseisen kudontatekniikan katsotaan syntyneen Mesopotaniassa ja ensimmäisiltä vuosisadoilta säilyneitä kudoksia on löydetty mm. Syyriasta. Arkeologisissa kaivausten perusteella on todettu, että

² NCE 2003, 95.

³ Wilson 1978, 20.

⁴ Wilson 1978, 62.

useimmat palestiinalaiset, roomalaiset ja egyptiläiset Kristuksen ajalla valmistetut pellavakankaat ovat olleet tasaista kudosta.⁵ Mikäli käärinliina on noin 2000 vuotta vanha, se on oletettavasti aikanaan ollut harvinaista ja samalla kallista kangasta.

Keskiaikainen väärennös?

Mitä käärinliinan iästä tiedetään? Käärinliinasta otetuille näytteille tehtiin ensimmäiset radiohiiliajoitukset vuonna 1988. British Museumin toimeksiannosta Arizonan, Zürichin ja Oxfordin yliopistojen laboratorioissa näytteet tutkittiin ja kaikki näytteet ajoitettiin 1260 – 1390 j.Kr. Tämä tulos tuki väitettä siitä, että käärinliina on keskiaikainen väärennös. Kuitenkin edellä mainittu tutkimus ja sen tulokset saivat osakseen myös kritiikkiä. Kriitikot vetosivat mm. siihen, että näytepalat oli otettu kankaan reunasta, joka oli eniten hapertunut ja likaantunut vuosisatojen kuluessa. Myös näytepalojen pienen koon ei katsottu antavan luotettavaa tulosta.

Tutkimusta jatkettiin ja vuonna 2000 tekstiilianalyytikko, tohtori Mechthild Flury-Lemberg sai tehtäväkseen suorittaa käärinliinan liittyvää erityisen tarkkaa konservointityötä. Hän tutki kankaan nurjaa puolta ja huomasi, että käärinliinassa käytetty ompeluteknikka tunnetaan ainoastaan ajanlaskumme alun Palestiinasta löytyneissä kankaissa. Vuonna 2005 tohtori Raymond N. Rogers julkaisi käärinliinaa koskevat tuloksensa, jotka perustuivat kemiallisen analyysin menetelmiin. Nämä tulokset osoittivat, että käärinliinan reunoja oli keski-aikana paikkailtu ja itse kangas oli noin 2000 vuotta vanha.⁶

Käärinliinan kuva – negatiivi?

Käärinliinaan piirtynyt kuva on nähtävissä oikeastaan vain katsottaessa käärinliinaa tarpeeksi kaukaa – läheltä katsottaessa kuva häviää taustaan. Miehen figuurin taustasta erottava aine on seepian väristä kun taas itse käärinliina on ajan patinoimaa, norsunluun väristä pellavaa. Näin ollen kontrasti kuvan ja taustan välillä ei ole kovin suuri. Käärinliinan tutkimuksessa erittäin merkittävä tapahtuma sattui – monien suurten löytöjen tapaan – vahingossa. Käärinliinan erikoisnäytöksen yhteydessä vuonna 1898 tuntematon taho esitti, että käärinliina tulisi kuvata. Kuvauksen suorittajaksi valittiin juristi Secondo Pia, joka harrasti valokuvausta. Kehittäessään juuri ottamiaan kuvia Pia lähes pudotti lasinegatiivin

⁵ Danell 1979, 30. Wilson 1978, 62.

⁶ Hiltunen 2006, 54.

nähdessään kuvan kehittyvän levyille: vastoin odotuksia käärinliinaan varjomainen hahmo näkyi negatiivilla valokuvamaisen selvärajaisesti.⁷ Negatiivin tapaan kuva toisti sävyt toisinpäin, eli käärinliinassa tummana näkyvät verijäljet näkyivät kuvassa vaaleina kun taas itse vaalea kangas näkyi mustana. Lisäksi kuvissa vasen ja oikea ovat vaihtaneet paikkaansa kuten käy vaikka peiliin katsottaessa.

Käärinliinoista otettiin uudet kuvat vuonna 1931 samalla tekniikalla (liite 2 & 3).

Pian ottamat kuvat avasivat uuden aikakauden käärinliinojen tutkimuksessa. Merkittävin tekijä oli epäilemättä se, että kuvien avulla saatiin huomattavasti aikaisempaa tarkempi käsitys siitä, miltä käärinliinan mies näytti. Käärinliinassa on erotettavissa vain hailakka, varjomainen kuva, mutta valokuvissa näkyy selväpiirteinen, yksityiskohtainen kuva ristiinnaulitusta miehestä. Miten tämä on mahdollista?

Tarkasteltaessa tavallista negatiivia kuvattu kohde näyttää epäselvältä ja vieraalta, koska valoisa alueet näkyvät tummina sävyinä. Kun negatiivi kehitetään kuvaksi, valoarvot vaihtuvat ja kuvasta tulee yksityiskohtainen ja terävä. Käärinliinassa merkittävää on se, että itse valokuvauksen kohde on hailakka ja epäselvä (vrt. tavallinen negatiivi). Vasta kuvattaessa käärinliinaa sen valoarvot muuttuvat ja syntyneessä negatiivissa näkyy yksityiskohtainen ja terävä kuva. Käärinliina on siis itsessään eräänlainen negatiivi. Vielä mielenkiintoisemmaksi asian tekee se, että käärinliinan historia voidaan varmasti jäljittää keskiajalle saakka, siis vuosisatojen päähän ennen valokuvauksen keksimistä.⁸

Miten kuva on voinut syntyä kankaalle?

Tutkijat eivät ole pystyneet antamaan lopullista selitystä sille, miten kuva on syntynyt kankaalle, sillä kuva ei ole mitään tunnettua väriainetta. Mielenkiintoista on myös se, että väri on vain pellavakuitujen pinnalla. Värjätessä väri tunkeutuu aina myös kuidun sisään samoin kuin veri. Kangas ei todennäköisesti ole ollut tiiviissä kosketuksessa ruumiin kanssa.

Monet tutkijat eivät näe muuta vaihtoehtoa kuvan syntymiselle kuin sen, että käärinliinan sisällä on täytynyt tapahtua äärimmäisen voimakas ja lyhytaikainen lämmön tai valon purkaus, joka on vaikuttanut samaan aikaan sekä ylös- että alaspäin. Saman tyyppisiä kuvia on nimittäin syntynyt mm.

⁷ Van Biema [1998]. Wilson 1978, 26.

⁸ Wilson 1978, 28.

ydinräjähdysten yhteydessä sekä kokeissa, joissa kuuma rauta on tuotu lyhyeksi aikaa lähellä pellavakangasta.⁹

Käärinliinan tutkimus

Käärinliinaan ovat tutkineet lukuisat eri tieteenalojen ammattilaiset jo usean vuosikymmenen ajan. Tutkimus alkoi ensimmäisten valokuvien ottamisen jälkeen vuonna 1898 ja systemaattinen nykyaikainen tutkimus alkoi vuonna 1978, kun katolinen kirkko antoi eri tieteenaloista koostuvan tutkijaryhmän tutkia käärinliinaa viiden päivän ajan. Tutkijaryhmä koostui amerikkalaisista, italialaisista ja sveitsiläisistä tutkijoista. Käärinliinaa tutkittiin kameramikroskoopin elektronimikroskoopin, röntgenin, spektroskoopin, ultravioletti fluoresenssin, lämpökuvauksen ja kemiallisten analyysien avulla.

Vuoden 1978 tutkijaryhmä teki käärinliinasta useita havaintoja ja tuli mm. siihen tulokseen, että käärinliina on ollut suorassa kosketuksessa ruumiin kanssa ja vereltä näyttävät valumat ovat todennäköisesti oikeaa verta. Lisäksi tutkijaryhmä totesi, että käärinliinasta ei löydy todisteita pensselin käytöstä eikä kuvaa ole muodostettu millään tunnetulla tavalla. Myöhempi tutkimus on tehnyt lukuisia uusia havaintoja, joista osaan paneudumme myöhemmin.

Vuonna 1995 tehdyt ensimmäiset DNA-testit osoittivat osaltaan, että tutkijaryhmän vuonna 1978 tekemä oletus verijäljistä oli oikea. DNA-testeissä nimittäin löydettiin verijälkiä ja analyytikot vahvistivat, että vainajan sukupuoli oli mies ja hän kuului veriryhmään AB. Torinon käärinliinan lisäksi toinen Jeesukseen liitetty reliikki on Oviedon hikiliina. Tästä hikiliinasta on löydetty useita yhtäläisyyksiä Torinon käärinliinan kanssa ja verijälkien tutkimukset ovat osoittaneet, että myös Oviedon hikiliinan verijäljet kuuluvat veriryhmään AB.¹⁰

Käärinliinaa ovat tutkineet eri alojen huippututkijat ja pääpaino on ollut tutkimustuloksissa, ei tutkijan henkilökohtaisessa vakaumuksessa. Tutkijoina ovat toimineet henkilöt, joiden vakaumus on vaihdellut tunnustavasta kristitystä ateistiin. Tämä on tärkeää mainita, sillä käärinliinaan on vaikea suhtautua täysin neutraalisti. On todennäköistä, että mikäli kyseessä olisi joku toinen, ei-uskonnollinen historian merkkihenkilö – vaikkapa Caesar – eivät tutkimustulokset aiheuttaisi yhtä suurta kohua puolesta ja vastaan.

⁹ Danell 1979, 100. Hiltunen 2006, 58. Wilson 1978, 218—219.

¹⁰ Hiltunen 2006, 56.

Käärinliinan mies

Käärinliinasta otetut kuvat ovat mahdollistaneet miehen ruumiin ja sen vammojen yksityiskohtaisen tarkastelun. Jälkiä ovat tarkastelleet useat lääketieteen ja anatomian asiantuntijat. Nykyään käärinliinaa koskevia erityisominaisuuksia on laskettu olevan noin 150. Nämä käärinliinaa koskevat erityisominaisuudet on listattu mm. yhteenvedossa, joka laadittiin Dallasissa syyskuussa 2005 pidetyssä sindonologien eli käärinliinatutkijoiden konferenssissa. Käärinliinan miehestä saatiin paljon tietoa jo vuoden 1978 tutkimusten yhteydessä, joten seuraavaksi esittelemäni havainnot pohjaavat pitkälti vuoden 1978 tutkimustuloksiin, joita on esitelty Wilsonin ja Danellin kirjoissa. Tarvittaessa täydennän tuloksia uusimmalla tutkimustiedolla.

Käärinliinan sisällä maannut mies on ollut n. 180 cm pitkä, n. 75-kiloinen ja iältään 30-40 -vuotias. Ruumiinrakenteeltaan hän on ollut sopusuhtainen ja fyysiseltä tyypiltään juutalainen. Eräs aikansa huomattavista etnologeista, entinen Harvardin professori Carleton s. Coon, totesi 1970-luvulla, että käärinliinan mies edustaa ”fyysistä tyyppiä, joka nykyisin on ominainen sefardijuutalaisille ja tietyille arabiroduille”.¹¹ Vainajalla on ollut pitkä tukka ja koko parta. Niskasta alkaa avattu letti, joka ulottuu lapaluiden alaosaan. Pitkä tukka ja parta olivat tyyppillisiä nimenomaan juutalaisille. Hellenistisessä kulttuurissa miehillä ei ollut partaa. Letin on myös osoitettu kuuluneen juutalaiseen kulttuuriin.

Pitkä tie ristille

Käärinliinasta on nähtävissä, että vainaja on asetettu makaamaan selälleen kädet alaruumiin päälle. Tätä käsitystä tukee myös se seikka, että selkäpuolen jäljet näkyvät paremmin, eli liina on ollut painautunut ruumiin painon ansiosta enemmän selkää kuin ruumiin etupuolta vasten. Kuvia tarkasteltaessa huomio kiinnittyy nopeasti siihen, että käärinliinan mies on pahasti runneltu. Etenkin vainajan selkäpuolella on nähtävissä selviä jälkiä. Useat asiantuntijat ovat tutkineet jälkiä ja vahvistaneet, että kyseessä on nimenomaan roomalaisten käytössä olleen *flagrum*-ruoskan aiheuttamat jäljet. Ruoskaniskuja on laskettu olevan noin 98-121. Itse ruoska on kaksi- tai kolmehaarainen piiska, jonka jokaisen haaran päässä on kaksi metallipalloa, jotka yhdessä muistuttavat muodoltaan käsipainoa. Testien mukaan tämän tyyppisen ruoskan nopeus on hirvittävä, joten iskut ovat painuneet lihaksiin saakka ja uhrin koko selkä on

¹¹ Wilson 1978, 33.

käytännössä revitty auki. Ruoskinnan uhri usein kuoli ruoskinnan aiheuttamaan kipuun ja verenhukkaan. Käärinliinan miestä on jäljistä päätellen ruoskinut kaksi eri miestä, joista kumpikin on seisonut uhrin takana, toinen vasemmalla ja toinen oikealla puolella. Osa iskuista on ulottunut ruumiin etupuolelle. Jeesuksen ruoskinnasta kerrotaan evankeliumien kohdissa Matt. 27:26, Mark. 15:15 ja Joh. 19:1.

Kasvoja tarkastellessaan asiantuntijat ovat todenneet, että käärinliinan miehellä oli useita pintahaavoja, repeämä oikeassa silmäluomessa, turvotusta koko silmän alueella sekä molemmissa kulmakarvoissa, nenärusto vääntynyt vasemmalle sekä sieraimista että suusta on valunut verta. Vauriot ovat syntyneet kasvoihin kohdistuneen väkivallan seurauksena. Evankeliumeiden mukaan Jeesusta lyötiin kasvoihin, kuten kohdissa Matt. 23:30, Mark. 15:19, Luuk. 22:63 ja Joh. 19:2 kerrotaan.

Päänahan alueella on useita pistohaavoja ympäri pään ja pääläen. Jäljet ovat syntyneet todennäköisesti jonkin okaisen lakin seurauksena. Noin 2000 vuotta sitten Lähi-Idässä tyypillinen kruunun malli oli lakki.¹² Evankeliumiteksteissä on maininta orjantappurakruunusta, jolla Jeesus kruunattiin: Matt. 27:29, Mark. 15:17 ja Joh. 19:2. Runsaasta verenvuodosta päätellen piikit ovat tunkeutuneet syvälle päänahkaan ja todennäköisesti aiheuttaneet ankaraa päänsärkyä.

Hartiaseudun ruoskinnan jäljet poikkeavat mm. alaselän jäljistä siten, että hartiaseudulla olevat jäljet ovat ruoskinnan jälkeen hankautuneet. Tämän tyyppiset jäljet ovat voineen syntyä esimerkiksi siten, että ruoskinnan uhri on ruoskinnan jälkeen joutunut kantamaan jonkinlaista raskasta esinettä harteillaan. Ranskalainen kirurgi Pierre Barbet totesi, että vastaavanlaisia jälkiä oli sodan aikana hänen hoitamillaan sotilailta, jotka joutuivat kantamaan ratapölkkyjä hartioillaan kiireisellä ratatyömaalla.¹³ Johanneksen evankeliumin kohdassa 19:17 kerrotaan, että Jeesuksen täytyi kantaa ristiään, mikä todennäköisesti on tarkoittanut poikkiipuun kantamista hartioilla. Roomalaiseen tapaan nimittäin kuului, että ristin pystypuu oli valmiiksi ristiinnaulitsemispaikalla, mutta ristiinnaulittavan piti itse kantaa poikkipuu matkalla ristiinnaulitsemispaikalle. Poikkiipuun on arvioitu painaneen keskimäärin noin 45 kiloa.

Vainajan polvissa on löydettävissä pahoja ruhjevammoja ja hiertymiä. Jäljet viittaavat siihen, että vainaja on kaatunut ilmeisesti useamman kerran.

¹² Danell 1979, 43. Hiltunen 2006, 56.

¹³ Danell 1979, 47.

Evankeliumeista ei löydy suoraa kuvausta tapahtuneesta. Sen sijaan kohdissa Matt. 27:32, Mark. 15:21 ja Luuk. 23:26 kerrotaan, että Simon Kyreneläinen laitettiin kantamaan Jeesuksen ristiä. Mikäli siis oletetaan, että kantaessaan poikkipuuta Jeesus kaatui useamman kerran ja lopulta Simon laitettiin kantamaan poikkipuuta, selittäisi tämä sinänsä looginen teoria Johanneksen ja muiden evankelistojen kuvausten eron. Teoriaa vahvistaa se tosiseikka, että ruoskinta oli erittäin rankka kokemus ja poikkipuun kantaminen olisi käynyt terveelläkin miehellä työstä. Kaatumiset ovat voineet myös olla eräs syy käärinliinan miehen kasvojen vaurioihin.

Tuskallinen kuolema ristillä

Käärinliinan mies on lopuksi naulittu ristille. Tästä selvimpinä merkkeinä ovat naulanjäljet kummassakin ranteessa sekä kummassakin jalkaterässä. Nimenomaan ristille naulitsemisen puolesta puhuvat käsivarsissa näkyvät verivirrat, jotka muodostavat 55-65 asteen kulman käden pituusakselia vastaan. On siis hyvin todennäköistä, että käärinliinan mies on ripustettu käsistään roikkumaan ristille. Kymmenen asteen ero voidaan selittää mm. siten, että ristiinnaulittu on riippunut ristillä ainakin kahdessa eri asennossa. Mies on naulattu ristille siten, että kummankin ranteen läpi, n. 8 cm päästä keskisormen rystyisestä, on isketty luultavasti n. 15-18 cm pitkät naulat. Jalat on naulattu siten, että sama naula on lyöty kummankin jalkaterän läpi vasemman ollessa päällä. Lyömällä naulat oikeasta kohtaan on ristiinnaulitseminen voitu toteuttaa rikkomatta luita. Näin on saatu aikaan tilanne, jossa naulat kannattelevat ruumiin painon sekä aiheuttavat kovimman kivun mitä ihmisen sanotaan voivan tuntea eli causalgisen tuskan.¹⁴

Juudeassa ristiinnaulitsemista käyttivät ainoastaan roomalaiset. Roomalaiset ristiinnaulitsivat ihmisiä eri tavoin. Esimerkiksi nauhojen sijasta saatettiin käyttää köysiä, joilla tuomittu sidottiin käsistään poikkipuuhun. Evankeliumeissa ei puhuta tarkkaan siitä tavasta, jolla Jeesus ristiinnaulittiin. Kuitenkin esseessä alussa siteerattu Johanneksen evankeliumin kohta (Joh. 20:25) edellyttää, että Jeesus todella naulittiin nauloilla ristille. Lääkärit ovat amputoiduilla jäsenillä tehdyissä kokeissa osoittaneet, että ranteiden läpi voidaan lyödä naulat rikkomatta yhtään luuta. Kulkiessaan ranteen läpi naula usein vahingoittaa keskushermostoa ja sen seurauksena peukalo kääntyy kämmentä vasten. Näin tapahtui kokeissa ja saman

¹⁴ Hiltunen 2006, 56. Wilson 1978, 37.

voidaan olettaa tapahtuneen käärinliinan miehelle, koska käärinliinassa ei näy kummassakaan kädessä peukaloa.

Ristiinnaulitsemista on mallinnettu myöhemmin tutkimuksissa mm. seuraamalla milloin vapaaehtoinen koehenkilö menettää tajunsa, kun hänet on laitettu vastaavaan asentoon kuin ristiinnaulittu. Ristiinnaulitulla alkaa ensin ilmetä hengitysvaikeuksia ja samalla yläruumiin iho rupeaa sinertymään kun veri laskeutuu alaruumiiseen. Ristillä ollessaan ristiinnaulittu pystyy hengittämään palleallaan sisään muttei ulos. Näin keuhkoissa olevasta ilmasta tulee entistä hiilidioksidipitoisempaa. Kun hengitysvaikeuksista tulee sietämättömiä, yrittää ristiinnaulittu kohottautua saadakseen hengityksen taas kulkemaan. Tämä tuottaa samalla suunnatonta tuskaa, sillä jalat, joiden varassa hän kohottautuu, ovat myös naulattu ristille. Lisäksi kädet ovat liikuessaan hanganneet vaurioitunutta keskushermaa naulaa vasten. Kivut ovat pian niin kovat, että ristiinnaulittu vaipuu taas takaisin käsiensä varaan. Sama toistuu kerta toisensa jälkeen niin pitkää kuin ristiinnaulittu on hengissä. Ristillä riippuminen aiheuttaa hiilidioksidin lisääntymisen takia mm. lihaskrampeja koko ruumiissa, valtavaa päänsärkyä, runsasta hikoilua sekä janoa.

Ristiltä hautaan

Ristiinnaulitsemisen uhri saattoi kuolla monen eri syyn takia, joista yksi oli tukehtuminen. Käärinliinan mies ei todennäköisesti kuollut tukehtumalla vaan joutumalla usean eri tekijän seurauksena shokkiin, jossa sydän petti. Miehen oikeassa kyljessä, viidennen ja kuudennen kylkiluun välissä, on pistohaava. Pistohaavan muoto vastaan roomalaisen *lancea*-keihään aiheuttamaan jälkeä.

Johanneksen evankeliumissa (19:31-37) on maininta, että palatessaan ristin luo roomalaiset huomasivat Jeesuksen kuolleen. Varmistukseksi he pistivät häntä keihäällä kylkeen. Kun Jeesus oli kuollut, heidän ei tarvinnut rikkoa hänen sääriluitaan. Sääriluiden rikkomisen tarkoituksena oli nopeuttaa kuolemaa. Tämä olisi saattanut olla tarpeen, sillä sapatit oli alkamassa ja teloitus piti suorittaa loppuun ennen sapatin alkua. Käärinliinan miehen sääriluut ovat olleet ehjät ja kyljen haavasta voi huomata valuneen verta sekä läpinäkyvää nestettä. Tämä on mielenkiintoinen huomio, sillä edellä mainitussa evankeliumin kohdassa Johannes toteaa erikseen, että Jeesuksen kyljestä valui verta ja vettä. On olemassa

tutkimustietoa siitä, että keuhkot tai sydän voivat reagoida voimakkaaseen pahoinpitelyyn siten, että ne alkavat erittää nestettä.¹⁵

Asiantuntijat ovat sitä mieltä, että veren suuri määrä voi selittyä vain siten, että keihäs on osunut sydämeen. Mikäli nestettä on erittynyt sydämeen, on neste kevyempänä kerrostunut veren päälle. Näin Johanneksen kuvaama järjestys on tarkalleen oikea: ”veri ja vesi”. Kuriositeettina voidaan vielä mainita, että roomalaiset oli opetettu pistämään vihollista oikean kyljen kautta kehossa vasemmalla puolella sijaitsevaan sydämeen, koska kilpeä pidettiin yleensä vasemmalla puolelle suojelemassa sydäntä.

Ristiinnaulitsemisen jälkeen käärinliinan mies on asetettu hautaan. Hautaamisessa on osittain noudatettu juutalaisia tapoja, sillä jäljistä päätellen käärinliinan miehen leuka, kädet ja jalat on sidottu. Se, että ruumista ei ole pesty, poikkeaa juutalaisesta hautaamistavasta. Juutalaisilla oli tapana pestä ruumis useaan kertaan ja sen jälkeen palsamoida se. Johanneksen evankeliumin mukaan Joosef Arimatialainen hankki luvan ottaa Jeesus alas ristiltä ja haudata hänet omistamaansa hautaan. Nikodemos kävi ostamassa mirhan ja aloen sekoitusta. Johannes myös mainitsee, että Jeesus haudattiin ”niin kuin juutalaisten on tapana tehdä” (Joh. 19:38-42). Voidaan siis ajatella, että käärinliinan miehen tarina ja Jeesuksen tarinat eivät tältä osin vastaan toisiaan.

Johtopäätöksiä tehtäessä on syytä ottaa huomioon, että evankeliumitekstien mukaan Jeesus kuoli yhdeksännen tunnin aikana eli noin klo 15:00 (Matt. 27:46-50, Mark. 15:34-37, Luuk. 23:44-46). Kaiken työn piti loppua sapatin aattona klo 18:00. Tätä ennen Joosefin oli käveltävä Pilatuksen luo pyytämään ruumista ja odotettava, että sotilaat kävivät varmistamassa Jeesuksen olevan kuolleen. Lisäksi kaupungissa oli oletettavasti ruuhkaa. Ottaen kaiken tämän huomioon ei ruumiinpesulle todennäköisesti olisi jäänyt aikaa. Myös Luukkaan kertomuksen mukaan Jeesuksen mukana tulleet naiset ostivat tuoksuvia öljyjä ja voiteita, mutta viettivät sapatin levossa, eli eivät ehtineet voidella ruumista (Luuk. 23:55-56).

Käärinliinan historia

Käärinliinan historian voidaan varmasti määrittää noin vuoteen 1357, jolloin käärinliina oli esillä Ranskassa, Lirey-nimisellä paikkakunnalla.¹⁶ Käärinliinan varhaisemmista vaiheista ei ole varmaa tietoa. Tätä seikkaa on käytetty perusteluna siihen, että käärinliina on väärennös, sillä näinkin tärkeästä reliikistä

¹⁵ Danell 1979, 74. Hiltunen 2006, 56.

olisi pitänyt jäädä maininta historiaan. Uusin tutkimus kuitenkin pitää käärinliinaa noin 2000 vuotta vanhana, jolloin käärinliinan on täytynyt olla olemassa myös ennen vuotta 1357. Käärinliinan varhaisempaa historiaa on rekonstruoitu, mutta mitään täysin varmaa teoriaa ei ole pystytty esittämään. Seuraavaksi esittelen lyhyesti käärinliinan tunnettua historiaa. Käärinliinan varhaisemmasta historiasta ei ole olemassa varmaa tietoa, ainoastaan teorioita. Tämän takia paneudun esitettyihin teorioihin vain hyvin pintapuolisesti.

Tunnettu historia

Vuonna 1357 käärinliina oli de Charny –nimisen suvun hallussa ja sitä esiteltiin aika ajoin julkisesti. Troeysin hiippakunnan piispa Henri de Poitiers ei julkisesti pitänyt käärinliinaa aitona. Myöhemmin 1389 hänen seuraajansa piispa Pierre D’Arcis lähetti kirjeen piispalle Avignoniin. Tässä kirjeessä hän yhtyi edeltäjänsä kantaa vedoten siihen, että käärinliina oli ihmiskätten tuotetta, ei aito. Tähän todistukseen ovat useat käärinliinaa väärennöksenä pitäneet vedonneet. Avignonin piispa kuitenkin salli esitysten jatkuvan, kunhan käärinliina esiteltiin ”kuvana” eikä aitona käärinliinana.

Tämän jälkeen käärinliina joutui eri vaiheiden jälkeen Savoijin herttuakunnan haltuun. Käärinliina oli harvakseltaan esillä ja vuonna 1578 käärinliina siirrettiin Torinoon, jotta se olisi helpommin käärinliinan luokse pyhiinvaellusmatkaa tekevän kardinaalin Carlo Borromeon saavutettavissa. Siitä saakka käärinliinaa on säilytetty Torinossa.

Oliko käärinliinaa olemassa ennen 1300-lukua?

Käärinliinan vaiheista ennen vuotta 1357 ei ole varmoja todisteita. Erään tunnetuimmista teorioista on laatinut historioitsija Ian Wilson. Ohessa on teorian hyvin pelkistetty esitys.

Varsinkin idän kirkon parista on löytynyt useita viittauksia Jeesuksen kasvokuvaan eli *Mandyliioniin*. Maininnat Mandylionista loppuvat Konstantinopolin hävityksen yhteydessä vuonna 1204. Mandylionin on nähty toimineen varhaisten Jeesusta esittävien muotokuvien mallina. Useissa vanhoissa maalauksissa sekä mosaiikeissa onkin yllättävän paljon samankaltaisuutta käärinliinan kasvokuvan kanssa aina pieniä yksityiskohtia myöten.

Wilson on päätellyt, että käärinliina on ollut taiteltuna kehyksien sisään siten, että vain kasvot ovat näkyneet. Näin on muodostunut Mandylion, eli

¹⁶ NCE 2003, 95. Van Biema [1998].

Jeesuksen kasvokuva. Käärinliina on taiteltuna kuljetettu Jerusalemissa Edessaan Jeesuksen kuoleman jälkeen. Myöhemmin käärinliina on kuljetettu Konstantinopoliin n. vuonna 944. Sieltä se on kulkeutunut temppeliherrojen mukana länteen ja temppeliherrojen vainojen yhteydessä edelleen de Charnyn suvulle ollen edelleen taiteltuna kehysten sisään. 1300-luvun alussa käärinliina on purettu kehyksistä.

Käärinliinan merkityshistoria

Käärinliinan historiaa tutkittaessa on mielenkiintoista huomata, että sen merkitys on pitkään ollut vähäinen, sillä sen olemassaolosta ei ole juuri tietoa. Suurimman osan ajasta – myös vuoden 1357 jälkeen – käärinliina on ollut suljettuna erilaisiin säilytyslaatikoihin. Välillä käärinliinan olemassaolosta on luultavasti ollut tietoinen vain rajattu, pieni joukko. Voimme siis tehdä vain oletuksia siitä, minkälainen merkitys käärinliinalla on ollut ennen vuotta 1357. Käärinliinan merkityshistorian voi jakaa oikeastaan viiteen jaksoon: vuodet 30-1357, 1357-1898, 1898-1973, 1973-1988 ja 1988-2005.

Vuodet 30-1898

Mikäli käärinliina on aito niin miksi sitä ei ole pidetty esillä vuoden 30 tienoilla? Ainakin yksi selitys on olemassa: juutalaiset pitivät epäpyhänä ja saastaisena kaikkea kuolemaan liittyvää. Näin ollen ei yksinkertaisesti olisi ollut mahdollista esitellä käärinliinaa julkisesti. Mikäli käärinliina on aito, niin opetuslasten ajatukset ovat varmaankin olleet ristiriitaisia heidän huomattessaan, että tyhjiin hautaan jääneeseen käärinliinaan onkin ollut piirtyneenä Jeesuksen kuva.

Mikäli käärinliina muutettiin Mandylyoniksi eli kasvokuvaksi Wilsonin teorian mukaan, löytyy historiasta useita mainintoja tästä kasvokuvasta ja sen merkityksestä. Mainintojen perusteella voimme päätellä, että käärinliinan merkitys on ollut suuri. Juuri aikakauteen vuosina 30-1357 liittyy käärinliinan merkityksen muuttuminen: Mandylyonin mainitaan useassa yhteydessä toimineen jonkinlaisena ”taikakaluna” sairautta, sotaa ym. pahaa vastaan.¹⁷ Siinä itsessään on siis nähty olevan voimaa. Mandylyon oli eräänlainen ”onnen talismaani”, josta ei oltu halukkaita luopumaan. Osan aikaa, varsinkin v. 1204-1357, käärinliina on ollut todennäköisesti vain pienen piirin tiedossa eikä ollenkaan julkisuudessa.

Tultuaan julkisuuteen vuonna 1357 käärinliinan ylle lankesi epäilyksen varjo ja sitä pidettiin väärennöksenä. Ihmiset olivat kuitenkin kiinnostuneita, kun

de Charnyn suku esitteli käärinliinaa julkisuudessa. Hiukan myöhemmin piispa D'Arcis ”todisti” käärinliinan olevan väärennös. Seuraavien vuosisatojen ajan käärinliinaa esiteltiin melko tasaisin väliajoin ja epäilykset käärinliinan aitoudesta jatkuivat. Käärinliina ei enää niinkään toiminut taikakaluna, vaan keskustelu siirtyy siihen, saako käärinliinaa palvoa vai ei. Vuonna 1670 käärinliinan aitous myönnettiin kiistanalaiseksi virallisesti myös katolisen kirkon taholta.¹⁸

Vuodet 1898-2005

Secondo Pian valokuvien myötä käärinliina alettiin tutkimaan vuonna 1898. Osa tutkijoista vakuuttui tässä vaiheessa käärinliinan olevan aito. Myös mielenkiinto käärinliinaa kohtaa alkoi heräämään. Olihan selvää, että valokuvat herättivät kiinnostusta ympäri maailman. Käärinliinaa kuitenkin pidettiin edelleen lukkojen takana ja tutkimusta voitiin tehdä vain valokuvien perusteella.

Vuonna 1973 tutkimuksessa tapahtui läpimurto, kun katolinen kirkko antoi tutkijoille luvan tutkia käärinliinaa. Tästä eteenpäin käärinliina on ollut kasvavan mielenkiinnon kohteena ja todistelu sen aitouden puolesta ja sitä vastaan on jatkunut. Vuonna 1988 käärinliinasta otetut koepalat ajoitettiin radiohiilimenetelmällä n. 1300-luvulle. Käärinliinan menetti merkitystään reliikkinä, mistä esimerkkinä voidaan pitää New Catholic Encyclopedian vuodelta 2003 käärinliinaa koskevan kohdan loppupäätelmää, jossa käärinliinaa pidetään epäaitona.¹⁹

Vuonna 2005 uusi tutkimus kumosi vuoden 1988 tutkimustuloksen ja ajoitti käärinliinan noin 2000 vuotta vanhaksi. Mielenkiinto käärinliinaa kohtaa kasvaa ja sen merkitys tulee todennäköisesti edelleen lisääntymään myös katolisen kirkon ulkopuolella vaikka käärinliina jakaa edelleen voimakkaasti mielipiteitä.

Torinon käärinliina – Jeesus Nasaretilaisen aito käärinliina?

Edellä on käyty läpi käärinliinaan liittyviä tutkimustuloksia sekä hahmoteltu käärinliinan miehen vaiheita ja vertailtu tapahtumia evankeliumeiden aikaistodistuksiin. Viimeisessä luvussa käydään läpi muutamia argumentteja käärinliinan aitouden puolesta sekä sen aitoutta vastaan. Yksi käärinliinan suurimmista arvoituksista lienee edelleen se, miten kuva on piirtynyt liinaan.

¹⁷ mm. Wilson 1978, 123, 138.

¹⁸ Wilson 1978, 231—232.

¹⁹ NCE 2003, 97.

Puolesta ja vastaan

Kuten lukija on varmasti huomannut, monet seikat näyttävät puoltavan sitä, että käärinliina on aito Jeesus Nasaretilaisen käärinliina. Mitkä seikat puhuvat sen puolesta, että käärinliina on väärennös?

Käärinliinaa on perusteltu väärennökseksi mm. piispa D'Arcisin todistuksen perusteella ja vetoamalla siihen, että vainajaa ei juutalaisen tavan mukaan ole pesty. Epäilyksiä on herättänyt myös se, voiko kangas säilyä näin hyvin 2000 vuotta. Myös mainintojen puuttumista ennen 1300-lukua on pidetty väärennöksen todistuksena. Lisäksi verijälkien suunnasta ja veren hyytymisestä eivät kaikki tutkijat ole yhtä mieltä. Myös kaksiulotteisen kuvan syntymistä kankaalla kolmiulotteisesta ruumista on pidetty mahdottomana.

Käärinliinan aitouden puolesta on nähty todistavan mm. se seikka, että monien tutkijoiden mielestä mahdollisen väärentäjän olisi täytynyt olla melkoinen nero pystyäkseen niin tarkasti kuvaamaan kaikki syntyneet vammat. Osa tutkijoista on pitänyt tätä jopa täysin mahdottomana. Käärinliinasta on lisäksi löydetty siitepölyä kasveista, jotka kasvavat ainoastaan Palestiinan alueella. Myös verinäytteistä on löydetty aineita, joiden tavanomaista suurempi määrä selittyy vain voimakkaan kidutuksen seurauksena.

Käärinliinan aitoutta tukevien todisteiden määrä on hyvin suuri samoin kuin sen yhdenmukaisuus evankeliumeiden kanssa aina yksityiskohtia myöten vaikkakin evankeliumeiden käytöstä historiallisena lähteenä ei ollakaan kaikilta osin vakuuttuneita. Nykytiedon valossa näyttäisi kuitenkin siltä, että Torinon käärinliina on 2000 vuotta vanha Jeesus Nasaretilaisen käärinliina.

Mutta miten kävi Tuomaalle, josta aivan aluksi oli puhetta? Tuomas ei jäänyt vastausta vaille, vaan Jeesus ilmestyi opetuslapsille ja sanoi Tuomaalle: ”Ojenna sormesi: tässä ovat käteni. Ojenna kätesi ja pistä se kylkeeni. Älä ole epäuskoinen, vaan usko!” (Joh. 20:27). Evankeliumin mukaan Tuomas sai siis nähdä Jeesuksen, mutta miten on meidän laitamme? Onko Torinon käärinliinan mies Jeesus Nasaretilainen? Nähtäväksi jää, pystyykö tiede koskaan aukottomasti osoittamaan käärinliinan olevan aito tai väärennetty Jeesuksen käärinliina.

Lähde- ja kirjallisuusluettelo

Kirjallisuus

Danell, Sven

1979 Käärinliinan mies. Vaasa: Herättäjä-Yhdistys r.y.

Hiltunen, Juha

2006 Torinon käärinliina onkin aito! Nykytutkimus kumonnut
väärennösteoriat – Askel nr. 7-8. Helsinki: Kustannus Oy Kotimaa.

NCE

2003 The New Catholic Encyclopedia, Second Edition. Ed. Berard L.
Marthaler. Farmington Hills: Gale.

Van Biema, David

[1998] Science And The Shroud. <<http://www.time.com/time/magazine/printout/0,8816,988184,00.html>>. Katsottu 6.11.2006.

Wilson, Ian

1978 Käärinliinan arvoitus. Porvoo: WSOY.

Liitteet

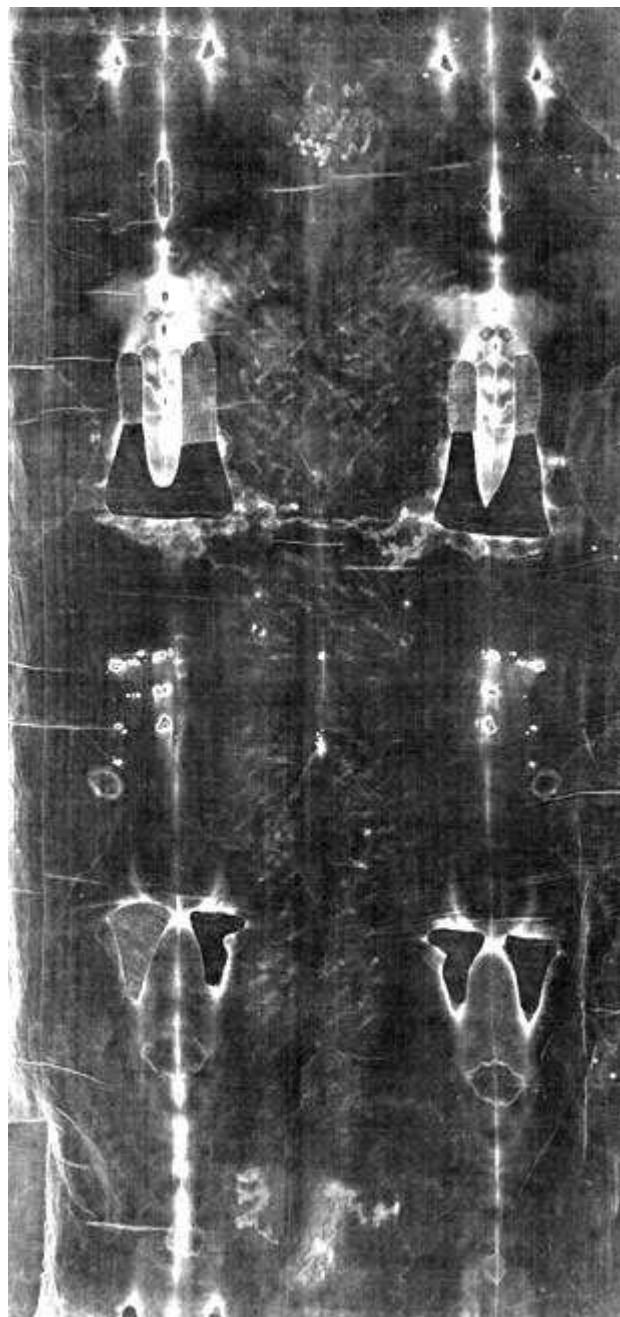
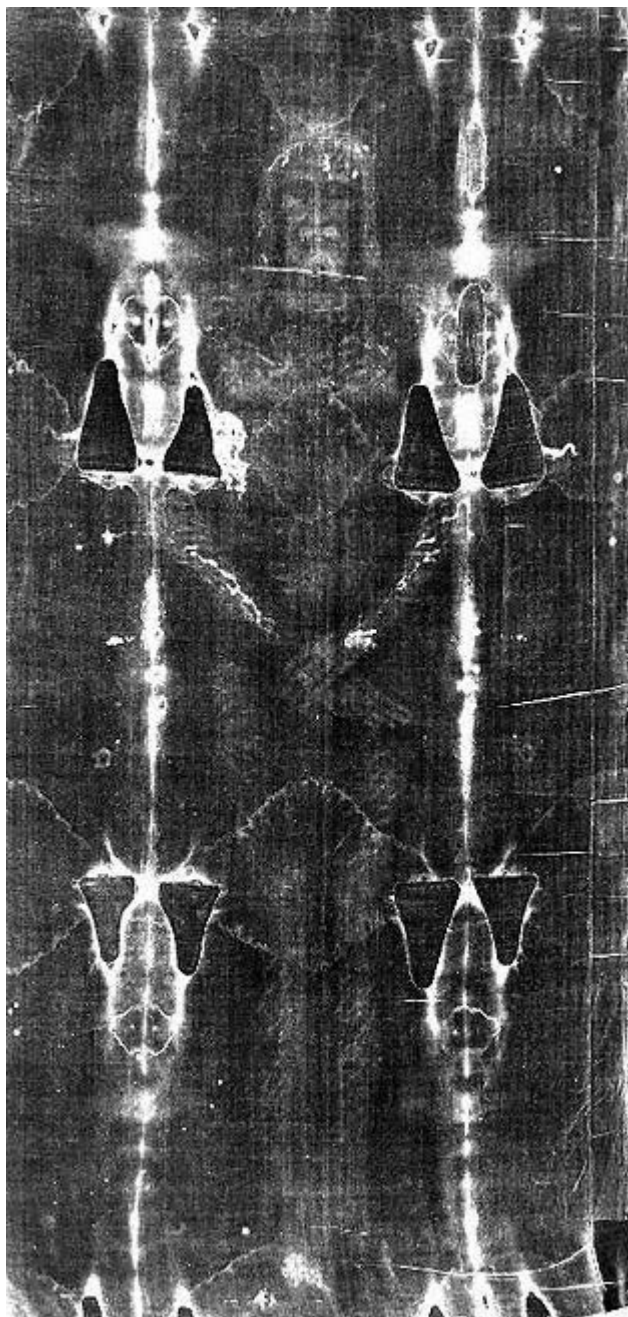
Liite 1: Kuva Torinon kääriinliinasta

(lähde: <http://www.sindone.org/en/scient/telo/sin_imma.htm>. Katsottu 5.11.2006)

Liite 2: Torinon käärinliinan alaosa ja yläosa negatiivina

(lähde: <<http://www.shroud.com/>>. Katsottu 5.11.2006)

Liite 3: Torinon käärinliinan miehen kasvokuvat positiivina ja negatiivina

(lähde: <http://www.sindone.org/en/scient/telo/sin_neg.htm>. Katsottu 5.11.2006)

